

МОВОЮ ДОКУМЕНТІВ

УДК 94 (477)

*о. Юрій Мицик,
Інна Тарасенко*

З НОВИХ ДОКУМЕНТІВ ДО ІСТОРІЇ СІВЕРЩИНИ (ДРУГА ПОЛОВИНА XVII-XVIII ст.)

У публікації представлені віднайдені в архівах документи І. Скоропадського, П. Полуботка, Д. Апостола та старшин.

Ключові слова: універсал, лист, гетьман, монастир.

У даний час нами проводиться робота по підготовці до друку документації Свято-Михайлівського Видубицького монастиря в Києві XVI–XVIII ст. Під час пошуків (кверенд) в архівосховищах Києва (ЦДІАУК – Центральний Державний історичний архів України в Києві та ІР НБУ – Інститут рукописів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського) було виявлено чимало документів цієї обителі, а часом траплялися документи, які мало пов'язані або зовсім не пов'язані з її історією, але мають пряме відношення до історії Сіверщини й тому ми вирішили їх подати у даній статті-публікації.

Отже, наводяться тексти 23 документів, із котрих 21 походить з ІР НБУ, а один – з ЦДІАУК. Насамперед відзначимо гетьманські й старшинські документи, які доповнюють публікацію «Українського Дипломатарію XVI–XVIII ст.» – зібрання документів еліти козацької України. З гетьманських документів – це сім універсалів і один лист Івана Скоропадського, один універсал Данила Апостола, зі старшинських – універсали ніжинського полковника Григорія Кобилецького (з допискою наказного ніжинського полковника Григорія Карповича Коровки-Вольського), стародубського полковника Семена Самойловича (гетьманича, сина Івана Самойловича), київського полковника Антона Танського, генерального писаря Семена Савича, глухівського сотника Івана Мануйловича. До них прилягає лист козелецького отамана Івана (на жаль, його прізвище не вповні збереглося) до київського полковника Василя Дворецького. Інші документи – це купчі, боргові зобов'язання, виписи з судових ухвал тощо. Адресатами універсалів та листів виступають в першу чергу жителі відповідних полків, також Миргородського полку, воронезький сотник Потап Назарович (Піскуненко), ігумен Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Феодосій Хоминський, анонімний намісник цієї ж обителі тощо.

Перш за все, це документи (універсали, листи тощо) гетьманів України. Так, ми звернули увагу на збірник документації гетьманів (починаючи від Петра Дорошенка та Івана Брюховецького), козацької старшини Гетьманщини (переважно оригінальні документи), які стосувалися Петропавлівського монастиря під Глуховим. Хоча ці документи включно з універсалами Мазепи були вже надруковані [1], однак документи Скоропадського (всього 9), Полуботка (1), Апостола (2), не кажучи про документи

© о. Мицик Юрій Іванович – доктор історичних наук (м. Київ).

© Тарасенко Інна Юріївна – кандидат історичних наук (м. Київ).

старшини, ще чекають на публікацію. (Їх планується видати разом з усім комплексом документів, котрі складуть продовження серії «Український Дипломатарій». Том документації Скоропадського вже давно підготовлений до видання, але рукопис лежить в ІУАтаД НАНУ, чекаючи на кошти для друку). Шість універсалів Скоропадського 1709–1718 рр. наводяться нижче. Тут ідеться про надання та підтвердження прав Петропавлівського монастиря на маєтності, є й оборонний універсал щодо них, наприклад на Мутинський перевіз через р. Сейм (на північний схід від Конотопа), наводяться імена ігуменів, наприклад Мелетія Трофимовича та Єпіфанія Тихорського (ігуменствували відповідно у – 1711–1713, та 1718 рр.), топоніми (с. Вязенка на р. Клевені, с. Богданівка, що неподалік Шостки, млин на р. Шостка тощо), універсали, котрим гетьман Скоропадський закликав селян – підданих монастиря – виконувати «послушенство», не чинити бунтів, погрожуючи в іншому випадку карами. Цікаво, в одному з цих універсалів згадується вдова Василя Кочубея, яка не хотіла платити гроші обителі за користування перевозом (перевозила переважно горілку). Дуже важливим є універсал Скоропадського, де говориться про сподвижника Богдана Хмельницького та Івана Виговського – миргородського полковника Григорія (Сахновича) Лісницького та його сім'ї. У нещодавно виданих нами документах (1672–1680 рр.) є дані про його дружину Олену та його синів Данила, Дмитрія та Івана, котрі продавали свою власність – Товстий ліс Свято-Троїцькому Мгарському монастиреві. Ці ж документи свідчать, що Олена вийшла заміж удруге за Стефана Куницького [2]. Чи не за гетьмана Правобережної України у 1683-1684 рр.? З наведеного нижче універсалу Скоропадського довідуємося, що на той час внуки Григорія – Григорій і Роман Даниловичі Лісницькі – обіймали досить високі посади у Війську Запорозькому, будучи відповідно миргородським сотником (-1707-1711-) та значним військовим товаришем. На той час їхній батько Данило вже помер. Григорій і Роман пред'явили Скоропадському грамоту царя Петра I на містечко Шишаки і с. Матяшівку, яку гетьман підтвердив. В універсалі згадується й Іван Лісницький (очевидно, рідний чи двоюрідний брат Григорія й Романа). Очевидно, ріднею відомого українського дипломата часів Богдана Хмельницького Самійла Зарудного був Григорій Федорович Зарудний, миргородський полковий суддя у 1688–1711 рр., миргородський наказний полковник у 1688 році. Видно родичами генерального обозного у 1650–1654 рр. Федора Коробки були Коробки XVIII ст., які осіли в Глухівській сотні – брати Павло, Петро, Михайло, сини Павла Коробки. Син покійного Павла – Іван продавав у 1763 р. свою маєтність в с. Єсмань (Глухівська сотня) та хутір Знобівка (Новгород-Сіверська сотня) своїм двоюрідним братам Івану, Степану, Василю, Максиму, синам Петра за 250 крб. з умовою його утримання до відшукання собі якоїсь іншої маєтності (№ 14). В іншому документі мова йде про брата гетьманши Насті Скоропадської Андрія Марковича, син котрого Яків прославився як видатний український мемуарист XVIII ст. Ще в одному документі Скоропадський, звертаючись до воронізького сотника Потапа Назаровича (Піскуненка), просив його продати свою частину млина Петропавлівському монастирю під Глуховом (у даному випадку гетьман відгукувався на прохання ігумена). Універсал Семена Самойловича звернений насамперед до почепівського сотника Наума Ноздрі, по суті підтверджує універсал його батька-гетьмана від 18(8).01.1673 р.[3], даний військовому товаришу Кирилу Яковлевичу на три млини, але долучає також селища Кугучов та Некрашов, котрі він видно заселив. Досить інформативним є документ лист Федора Чуйкевича до невідомого 1745 р., де згадується цілий ряд представників козацької старшини Сіверщини. Сам Федір Олександрович Чуйкевич (бл. 1685–бл. 1764) був відомою особистістю в Гетьманщині, бунчуковим товаришем, учасником багатьох походів, автором рукописного кодексу українських законів. Не випадково гетьман Данило Апостол залучив його до роботи в Кодифікаційній комісії, яка складала новий збір законів для Гетьманщини (1728–1743 рр.). Його син Йосип – випускник Києво-Могилянської академії, служив канцеляристом у Генеральній Військовій Канцелярії. Отже, в листі Чуйкевича згадані Федір Матвійович Шум – хорунжий Київського

полку в 1748–1764 рр. (з перервами), Андрій Войцехович, сотник Городенської (Городницької) сотні у 1742 р., його родич Іван, котрий обіймав цю посаду в 1672 і 1728 рр., Федір Лаврінович Ханенко, козелецький сотник у 1705 р., осавул Київського полку в 1711–1722 рр. та інші; наводяться деякі факти приватного життя старшини (заручини, смерть, листування).

Універсал Кобилецького (Кобиляцького, Кобилянського) 1655 р. стосується надання військовому товаришеві Івану Натолі місця для збудування млина біля Кобижчі (село суч. Бобровицького р-ну). Цей документ є цікавим ще з однієї причини. Не виключено, що цей наказний ніжинський полковник у 1655-1656 і 1658 рр. доводився родичем шляхтичу Стефану Кобилецькому, котрому (також і його дружині) у 1670 р. король Речі Посполитої Михайло Вишневецький надавав за заслуги двома універсалами село Дацьки на Корсунщині та млин на р. Рось під Корсунем. Що ж це за заслуги? Відповідне подання королю було представлено коронними гетьманами (ними тоді були Ян Собеський, майбутній король, та князь Дмитрій Вишневецький), котрі відзначали військові доблесті Стефана в битвах, тяжкі вогнепальні рани, участь у війні за християнську віру (під час венеціансько-турецької війни на Криті 1645–1660 рр.), кількарічний турецький полон. У березні 1703 р. його рідний брат Андрій, житель Олишевки (село суч. Чернігівського р-ну), постригся у ченці Свято-Михайлівського Видубицького монастиря у Києві під ім'ям Антона і заповідав свої маєтності на Корсунщині, які успадкував маєтності померлого Стефана (його дружини, очевидно, теж не було в живих), згаданому монастиреві [4]. До речі, зв'язки між Чернігівщиною-Ніжинщиною з Корсунщиною були особливо міцними, про що свідчить приклад ніжинського полковника Івана Золотаренка.

Документ № 11 належить вже до іншої категорії документації. Це купча 1715 р. Івана Мануйловича, глухівського сотника у 1714–1728 рр., на продаж своїх добр жителю Ясмані (Єсмані) Кирилу Ясковичу. Невеликий документ № 2 – це запис про лист отамана м. Козелець до київського полковника Василя Дворецького щодо скарги отамана й війта с. Літки та отамана с. Соболівки на Київщині на грабежі, які здійснювалися (не вказано ким) на їхніх землях.

Сім документів стосуються с. Ярославки Бобровицької сотні (нині – село Бобровицького р-ну в 10 км від райцентру). Вони доповнюють раніше опубліковані нами документи з історії цього села [5]. Між іншим, в історії міст і сіл (Чернігівська область) абсолютно нічого не говориться про дореволюційний період історії села, за винятком дати заснування (1196 р.) і того, що на його околицях знайдено кургани скіфського часу та доби Київської Русі. Потім автори нарисів про Бобровицький район стрибають аж... у 1918 р., коли тут була встановлена радвлада [6]. Отже, у попередній статті нами було опубліковано 9 документів 1715-1716 рр., в т. ч. універсал гетьмана Івана Скоропадського, його листи до ігумена Лаврентія Горки та київського полковника Антона Танського, листи генерального писаря Війська Запорозького Семена Савича та бобровицького сотника Костянтина Василевича до згаданого ігумена, три купчі, в т. ч. о. Олексія, ярославського священика, Василя Реви, жителя сусіднього села Стара Басань, а також договір про оренду між ченцями з одного боку і євреєм Леськом щодо горілчаної оренди в селі. З тих 7 документів два документи (Савича і Танського) стосуються конфлікту за землі між Свято-Михайлівським Видубицьким монастирем і полковником Танським. Тут наводяться аргументи старшинської сторони. Більшість же являють собою купчі, ухвала козелецького земського суду, причому в них згадується цілий ряд топонімів, прізвищ жителів с. Ярославка тощо. Наводимо також витяг із списку дітей, котрі перебували для навчання при Видубицькій обителі. Один з них був уродженцем Ярославки.

Сподіваємося ці джерела будуть цікавими і краєзнавцям, оскільки проливають додаткове світло на історію населених пунктів Сіверщини, на біографії її важливих діячів, на соціально-економічну, церковну і культурну історію краю.

1) Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687). – К.–Львів, 2004; Універсали Івана Мазепи (1687-1709). – К.–Львів, 2002. – Ч. I; 2006. – Ч. II.

2) Джерела з історії Національно-визвольної війни українського народу 1648-1658 рр. – К., 2015. – Т.4. – С. 463-464.

3) Універсали українських гетьманів від Івана Виговського до Івана Самойловича (1657-1687). – К. – Львів, 2004. – № 460.

4) НБУ.–ІР.–Ф. 160.–№ 244.–Арк. 305-305 зв., 322-323 зв.

5) о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. З джерел до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря початку XVIII ст. // Труды Київської Духовної Академії. – К., 2014. – № 14. – С. 203-214).

6) История городов и сел Украинской ССР (Черниговская область). – К., 1983. – С. 216.

* * *

№ 1

1655, квітня 14 (4). – Універсал Григорія Кобилецького, ніжинського наказного полковника.

«Всім воец и кожному зособна, кому о сем відати надлежало, до відомости доносим, иж за согласиєм од нас, пана Івана Натоки, товариша нашого в справах их козацких (?) до Кобижчі, кеди громада тамошня дна первого априля и року теперешного тысяча шестьсот пядьдесят пятого зобралисе при иных громадских росправах Сидор Сенюченко стурбованна (?) зошли (?) в громаду, вступивши почему менованим бить мелником, но повідил (?) в громаде, жем на грунте кобижчанском займище де(...)* гребли, на котром млині станути с под(...)*ком скарбу войскового станути (?) мает угледіл. Теди помененний Іван Натока, товариш наш висланий, питал громаде, ежели тое займище не ест на перешкоде млинам и сіножатем кобижчанским. Теди всі одностайне казали козаки, мешчане и мелники в громаде будучи, охотне то у себе признали. Ми такому человеку и ремесникові и раднему Сидорови самому не (...)*, потомкам их ни в чом перешкоди от громади и млином побудованном не ест и не будет, але того желаемо и зычимо, жебы подвизался скорее б... и войсковий. Зачим того ж зичачи я, полковник ніжинский, абы се скарбу войскового приумножали, як наибольшей, помененному Сидорові, мелникові, на збудоване того млина на том займищу нижей речки (?) Браницы на реке Кобижчі именем его милости пана гетмана сиверского сее писмо мое даю, абы он, Сидор, за помочю Божею тот замисл свой будованем млина, яко найпрудшей часу skutком показать могл, обещаючи по указу его милости пана гетмана нашего сиверского во всем спокойное того млина уживане міл. Которого уживаючи, оним диспонуючи як хотячи, оним оборочати могл. Дефелкаціи за кошѣт ви (...)* збудованя оног млина, кгда уже в своей станет перфекціи на тот час удатися до его милости пана гетмана сиверского, которим яко иньшим за таковыи, котри (?) будоване нових млинов ласку свою панскую показует, таковыи ж поменени Сидор, а поменена громада кобижчанская и мелники уже напо том ніяким способом о збудованне того млина чинити, а ни от кого зганяти не мают и не будет моци, але аби сами помощьными бить мают до будованя того млина. И на то далем для ліпшой віри ему, Сидору мелникові, сей мой лист.

Писан в Ніжині апреля 4 1655 року.

Григорій Кобилецкий, полковник наказний ніжинский.

Ствержаем писанем нашим всі належнии (?) и виш реченно греблі и ести би хто важился мимо волю нашу и кьгрунт нами утрачати, кладемо до войсковой шкатули заруки талярей 10 зол.*, а на сотника кобижского талярей десять.

Григорій Карпович, полковник Войска их царского пресвітлого величества Запорожского киевского.

(НБУ. – ІР. – Ф. XIV. – № 129. – Копія XIX ст. Внизу документа написано: «Р. О. доч. бобровский, т. 1, док. м. Бобровицы»)

*) Після слів: «10 зол.» стоїть знак питання, поставлений копіїстом.

№ 2

1655 р. – Запис про лист козелецького отамана Івана до київського полковника Василя Дворецького.

«№ 71. Письмо от Ивана Су(...)*, атамана козелецкого, к полковнику киевскому Василию Дворецкому о жалобе атамана и войта летковских и атамана соболевского за грабежи в грунтах летковских 1655 года».

(НБУ. – IP. – Ф. 194. – № 104. – Арк. 99. – Копія початку XIX ст.).

№ 3

1678, березня 19 (8). – Нові Млини. – Купча новомлинського міщанина Стефана Андрієвича.

«Року Божого 1678 мсца марта 8 дня.

Предо мною, Яском Матвієвичом, сотником новомлинским, и предо мною Олексою Семеновичем, атаманом городовим, Кирилом Петровичом, войтом, Михайлом Дьмитром постановившисе пред нами Стефан Андрієвич, мешчанин новомлинский, доносячи явне, доброволне к записанию млины, которие маю з Мосієм, швагром своим, за власною працю своєю на ріці Клевані, стоячих, при деревні Вязувьці, маестности манастирской, за власною суму и працю нашу каменій шест мучных, а дві колі ступных у чстного иеромонаха Инокентого Быковского, игумена манастира святых верховних апостол Петра и Павла глуховского, о Христі з братією. Которие камені, стоячие по половиці в границі с путивляны, всі едномисльню с принадлежними к тому сил манастирских того уизду путивльскими людми, сином боярским Никитою, да з братом[и] его Яковом, Алексієм, и от них всім держачими Григорієм Никытовичом Сахаревим, пушкарем, жителем путивльским. Которую суму мы отдали за тии кола чстному отцу иеромонаху коп сто. Что я, яко родич вышменованый, Степан сам (?) половицю своих каменнов продаем за полтараста золотих швакру своему Хомі Самойловичу, брату родному Мосієвому, и одобраем гроши до рук своих, в чом, я варую и в моц подаю оних част четвертью з Мосієм, держачим каменей, Хомі, швакру своему, у вічну вечистост и в покойное держаня без жадного нарушеня и права; и волно будет Хомі, швакру моему, част свою, которую мает за власною працю своєю, дат, продат, дароват и на пожиток свой однести, яко воля его будет и просили старших о писмо урядовое.

А мы, уряд, не збороняючи при печати нашей урядовой и сотницкой и подписом рук.

Писан в Нових Млинах року и дня вышменованого.

Звышменованый уряд».

(НБУ. – IP. – Ф. I. – № 61933. – Оригінал, завірений двома печатками).

№ 4

1682, ___ 29 (19). – Почеп. – Універсал стародубського полковника, гетьманича Семена Самойловича.

«Семен Иванович, гетманич, полковник Войска его царского пресвітлого величества Запорожского стародубовский.

Всему старшому и меньшому полку нашего товариству, а меновите пану сотникови почеповскому, атаману городовому и войтеви тамошним, кому тилко о том відати належатимет, сим моим ознаймую писанием, иж приміраючися я до воли самого ясно-велможного его милости пна родича моего, гетмана Войск его царского пресвітлого величества Запорожских, и стосуючися яко до его милости рейментарских, так и от антессоров моих, прошлых панов полковников, универсалов, данних пану Кирилу Яковлевичу на владіня и уживане Кугучова и Некрашова, пустих перед тим селищ зо всіми до них принадлежностями, то есть з кгрунтами и всякими угодьями, а тепер людми через него ж осажоними, также и на уживане млинков трох на ріці Молодві, на реці Кості своим коштом и працею построених, и на третюю, купно на реці Псі стоячих, а то взглядом вірних услуг его от многих літ у Войску Запорожском подеймующих и отправаючих, як тие селища, так и млинки ненарушне при нем захвоюю, позволяючи тим ему до дальней воли моей и ласки войсковой цале владіти и спокійне як пред сим, пожитковати. За чим, відаючи о такой воли моей, абы ніхто ему, пану Кирилу, в

владіню и пожиткованью як тих помененых селищ, так и млинков, жодной кривды и наймнійшой перешкоды чинити не важился, властю и повагою сего универсалу пилне затвержаю и варую.

Дан в Почепові ----- 19-го 1682 году».

(НБУ. – ІР. – Ф. 10. – № 11465. – Копія XIX ст. Запис копіюста: «На подлинном подпись: «Яков (помилка, має бути «Семен». – Ю.М.), звишменованій полковник стародубовский, рукою «М[ісце] П[ечати] (Рум[янцевская] опись, т. 90, с. 58»)

№ 5

1709, січня 21(10). – Короп. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

Его црского пресвітлого величества Войска Запорозкого гетман Иоанн Скоропадский.

Вам всім обще войтам з посполитими людми до мнстра стих аппл Петра и Павла глуховского належачим, ознаймуем, иж донеслося нам відати, что з сел ваших нікторие легкомислние люде бунтовничо поступуючи, не хотят по-прежнему мененому мнстереву глуховскому належитого подданского отдавати послушенства и повинности, также и того за старшого міти, хто над вами постановлен. Який ваш самовольний поступок яко сурово ганим, так пилно приказуем, абысте не застановляючи на своем ошлушенстві, тому мнстреву стих аппл Петра и Павла глуховскому по давному обыкновенію свою подданскую повинност и послушенство, якое до вас належит, без жадной спреки отдавали и хто вами завідоватимет, того во всем слухали. А если бы хто з вас оказался быти противним и не чинил вышвыраженому указови нашому задосит, теды такового кожного без пощадіня на здоровю карати росказуем.

Дан в Коропі генваря 10 року 1709

Звишменованний гетман рукою власною

(НБУ. – ІР. – Ф. І. – № 61920. Оригінал, завірений особистим підписом Скоропадського і печаткою Війська Запорозького).

№ 6

1709, вересня 5(серпня 24). – Глухів. – Універсал Івана Скоропадського.

«Копія.

Пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря его царского величества Войск Запорозжских обох сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Всей старшині и черні Войска его ж царского пресвітлого величества Запорозжского, а меновите пану полковникови миргородскому, пп. старшині полковой, сотникам, атаманам, войтам, бурмистрам и всім того полку обивателям и каждому кому о том відат належит ознаймуем, иж пан Григорий Лісницький, сотник полковой миргородский, и брат его пан Роман Лісницький же, знатний товариш войсковий, презентовали нам висоце поважную монаршую пресвітлійшого и державнійшого великого гсдря нашего его царского величества еще небощику родичеві их, пану Данилу Лісницкому, на містечко Шишак в полку Миргородском застаючие и всі до его належние добра и угодия и купленние кгрунта данную грамоту и просили нас, абисмо и своїм по той монаршой грамоті добра оние потвердили універсалом. Ми теди, гетман, прошение их, а иле слушному давши у себе містце, а особливе послідуючи гдарственной его царского пресвітлого величества в грамоті вираженной волі также и памятуючи на вірние в Войску его ж царского пресвітлого величества Запорозжском родичем их ронение в рожних окказиях праці и услуги, яковие он, пан Григорий, Иван, Роман Лісницькие отчасти ронили и вперед подлуг сыли своей зносити способны будучи(?) и даби охотне оние зносили, яко тое містечко Шишак з всіми млинами, лісами, гаями, пасіками, пахотними полями, сіножатми, прилучаючи тут же и село Матяшовку, зо всіми до того села прыслушаючими приналежитостями, купленними кгрунтами, всякими угодами им, пп. Лісницким, в зуполное подданское владіние и заживане ствержаем и вручаем так, аби ни пан полковник миргородский, ни старшина тамошная полковая и всі старшие и меншие того полку обиватели и посторонние люде, особливе пан Грыгорий Зарудний, судья полковий миргородский, не сміл и не важился пререченним пп. Грыгорию и Роману Лісницким в свободном владеніи

помянутого містечка Шишак и села Матяшовки и в отбираню з людей тамошних посполитих належитого подданского послушенства и повинности, а з млинов и всіх обще купним правом набитих и до тих містечка и села належачих кгрунтов и угодий приходячих пожитков и користей, жадним способом кривди, долегливости и утиску пилно міти хочем, варуем и приказуем, войти зас шишацкий и матяшовский з всіми посполитими людми (опроч козаков, якие при своїх волностях повинни заховани быти), жеби также пп. Лісницьким, яко державцам своїм без жадного спреки и вимовки отдавала належитое и одданное послушенство, яковими повагою сего нашого універсала рейментарско упминаем.

Дан в Глухове августа 24 д. року 1709.

Звишменованный гетман рукою власною.

С подленным сверял подпорутчик (Илья) Ермолин»

(НБУ. – ІР. – Ф. XIV, № 4397. В кінці документа намальовано коло, в середині якого написано: «місто печати»).

№ 7

1710, березня 16 (5). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского пресвітлого величества Войска Запорожского обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Пану полковникови Войска его ж црского пресвітлого величества Запорожского ніжинскому з старшиною его полковою и кожному, кому колвек о том відати належало, сым універсалним писанем нашим ознаймуем, иж презентовал нам п. Потап Назаренко, сотник на сей час воронізький, купчий запис, даний ему от Никити Гречки, козака сотні Воронізькой же, обывателя Богдановского, на млин о двох колах на річці Шостці, обмеж млина Василя, бывшего атамана новгородского з одной стороны, а з другой – Афанасия Матвеевича, войта воронізького, будучий. На которий просил себѣ и нашего гетманского потвердителного універсалу. Мы прето, запису ему, п. сотникови воронізькому, данного не касуючи, повагою сего нашого універсалу яко потверждаем оному в том млині мелницкую част, так міти хочем, абы сам полковник ніжинский и ніхто з старшини и черні не сміл и не важился в спокойном владінію того млина и в отбираню з оного розміров, приходов з мелницкой части жадной и найменшой чинити трудности, перешкоди и прикрости, рейментарско приказуем.

Дан в Глухові марта 5 року 1710.

Звишменованный гетман рукою власною»

(НБУ. – ІР. – Ф. I. – № 61922. Оригінал, завірений особистим підписом Скоропадського і печаткою Війська Запорозького).

№ 8

1711, січня 10 (1710, грудня 30). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Пресвітлішого и державішого великого гдря его црского сценнішого влчства Войск Запорожских обоіх сторон Дніпра гетман Иоанн Скоропадский.

Всім кому тылко колвек о том відати надлежало сим ншим універсалним ознаймуем писанем, иж жалобливе прекладал нам превелебный в Бгу его милост отц Мелетий Трофимович, игумен монастыра Петропавловского глуховского, что многие з войскового и посполитого чину люде, а особливо пані Василюева Кочубеевая и пан Корсак, перепроважаючи свої на перевозі Мутинским, антecessорами ншими гетманами здавна наданных монастыреви Петропавловскому, горілки и иншие річи, не хотят належитого за перевоз отдавати платежу, через що обител стая не менший поносит убыток. Теди мы, гетман, всякого в том, а барзій пней Кочубеевой и пна Корсака, неслушную противност узнавши, пилно через сей універсал под неласкою ншою приказуем, абы всяк войскового и посполитого чина через помянутый Мутинский перевоз горілки и инние річи посилающий, без жадной отмови належитую повинност отдавал албо приставам своїм уицати веліл. А если бы хто был противним, такового позволяем грабыти, що все жебы не иначе чинилос. Подписом руки ншой власной

и притисненем печати войсковою укріпляем.

Дан в Глух.: декавр.: 30 року 1710.

Звишменованный гетман рукою власною»

(НБУ.–ІР.–Ф. І.–№ 61925. Оригінал, завірений особистим підписом Скоропадського і печаткою Війська Запорозького).

№ 9

1713, січня 12(1). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского пресвітлого величества Войска Запорожского обоіх сторон Днепра гетман Иоанн Скоропадский.

Ознаймуем сим нашим універсалом, всім обще и комуколвек о том відати належало, иж донесл нам превелебнійший в Бгу его милост отц Мелетий Трофимович, игумен мнстря свтих верховних апстол Петра и Павла глуховского, что многие великоросийские и малоросийские через села их мнстриские проежджающие люде, великие тамошним жителем бранем подвод и вимаганем злишних кормов, иншие не міючи жадних и указов, долегливости, досади и обиди чинят, и просил на тие монастирские села ншего рейментарского защищения. Мы прето, яко зуполний міем на тое монарший црского прсвітлого влчества, нашего всемилостивішого гдря указ, ижбы жадним проеждающим, особливе великоросийским людем через малоросийские реіменту нашего городы и села, таковым, которые под именами світлійшого римского и росийского гдрств ижерского князя, его млости Александра Даниловича Меншикова, сиятелнійшого графа и гдрственнаго канцлера его млости гдна Гаврила Ивановича Головкина, сиятелнійшого графа, генерала фелтмаршала и кавалера его млости гдина Бориса Петровича Шереметева, сиятелнійшого князя его милости Димитрия Михайловича Голицина, кгубернатора киевского, и од нас, гетмана, не будут иміти подорожных листов, отнюд подвод и нічого кормов не давати, а хто бы поступючи самоволне, дерзнул сам подводити брати, тому наказание учинит так чрез сей наш універсал, указом его црского влчества гдревим повеліаеом таковых противников волі монаршой, если бы хто з великоросийских чили малоросийских людей через маегности мнстрия глуховского Холопков и инние, а не міючи од кого з помененних особ подорожного листа, сміл и важился насилием, албо указ брати подводити и кормы вимагати и тим людем чинити досады и обиди, удержувати и до нас в Глухов присилати, где за таковое дерзновенне и противност належитое понесет наказание, декляруем.

Дан в Глухові, з канцелярії нашої войсковою януария 1 д. року 1713.

Звишменованный гетман рукою власною».

(НБУ. – ІР. – Ф. І. – № 61926. Оригінал завірений особистим підписом Івана Скоропадського і військовою печаткою. Запис на звороті іншою рукою: «Універсал пна Івана Скоропадского, гетмана, о небраню подвод без подорожной от означенных в нем властей и здирства от проежджающих и вимаганю злишних кормов»).

№ 10

1713, лютого 21 (10). – Глухів. – Лист гетьмана Івана Скоропадського до воронізького сотника Потапа Назаровича (Піскуненка).

«Пане сотнику вороніський!

Зачувши в Бзі превелебнійший его мльсть гспдин отц игумен петропавловський глуховський, что в. м. Богданувского млина, в котором его превелебност міет части дві войскових, хочешь свою мелницкую часть продати, просил нас, абысмы до в. м. писали, жебы тот свой млин его превелебности продажею уступил. Теды жадаем в. м., абис еслы міеш намірение оный продати, не кому инному, тилко его превелебности продал, и если бы хто уже у в. м. помянутий Богданувский млин сторговал, то в. м., не беручи у него грошей, перше опишися о том до его млсти отца игумена, даючи відати, за що оный млин в. млстин ест исторгован и когда не похочет его превелебност тоей сумми, за якую от кого будет сторгован тот млин, в. мсти заплатити, то волно в. млсти и потом от оного гроши отобрати, хто млин в. млсти уже сторговал. При сем

в. млсти в сохранение Гспдві поручаем.

З Глухова феврала 10 року 1713.

В. млсти ласкавий Иван Скоропадский, гетман, рукою власною».

(ЦДІАУК. – Ф. 161. – Оп. 1. – № 28. – Оригінал, завірений особистим підписом І. Скоропадського і печаткою Війська Запорозького, яка чудово збереглася).

№ 11

1715, серпня 26 (15). – Глухів (?). – Купча Івана Мануйловича, глухівського сотника.

«Року Божого тисяча сімсот п'ятнадцять августва.

Я, Иван Мануйлович, сотник глуховский, чиню відомо сим моїм рукодайним писанием от каждого суду и права, иж продалем во вічне владіние добр своїх Кирилу Ясковичу, жителю ясманскому, в котрий ніхто з близких и далних кривних моїх не повинен интересоватися и жадного вступу міти. Вічисто оному тот дар пускаючи, печат свою велілем притиснути с подписанием руки моеї власной.

Року и дня вишписанного.

Иван Мануйлович, сотник глуховский».

(НБУ.–ІР. – Ф. XIV. – № 4409. – Оригінал, завірений особистим підписом І. Мануйловича і печаткою).

№ 12

1716, вересня 13 (2). – Глухів. – Лист генерального писаря Семена Савича до ігумена Свято-Михайлівського Видубицького монастиря Лаврентія Горки.

«В Бгу превелебному мсці отче ігумен мнстира Видубицького киевского, мой велце мсцівий гспдне отче и блгодітелю.

Листовне од вшой превелебности вираженние обидис (?) од е. м. пна Василя Танского завладінием степу и полюв пахатних ярославских творити начинат, ясневелможний его млсть пн. гетман, так з листа до своей панской особи писаного вычитавши, яко и з моего донесеня зрозумівши (хочай вправді и недавно перед сим он, пн. Танский, через оказію до мене писал, обявляючи, будто он, чужих кгрунтов не чепал, тилко тих, якие ему з селом Озеранами належние до его надани держится), а барзій разсмотрівши з писъм, же степ и поля пахатние од села Ярославки по Чорний курган и по певние дві дороги здавна до того села Ярославки належат, повелил видати на подтвержене оних своих рейментарским універсалом, которий я, справивши, до вшой превелебности посылаю, в яком и о подусідках того ж села Ярославки изображено обширний, указ, то жебы они в подданическом послушаніи найдовалися и всякие тяглости одбували, и жеби також жителем тамошним в государственных и войскових ділах, якото в вистатченю провианту, в даваню коней в подводи и в уищеню належних од себе на кампанійцов грошей, чинили вспоможене; на протчие зас вашой превелебности требованія и в том же листі специфікованние интереса з одвітом моїм для чего оние не собулися, не расширяючися, слагаюся на респонс его панской велможности до вшой превелебности посылаючийся, при том бгоугодным вшой превелебности млствий и неотмінно приязни и ласце полецаю мя пребивая

З Глух[ова] септевр[ия] 2 року 1717

Превелебности вшой всего добра зичливий пртел и поволний до услуг его црско-го прсвітлого влчства Войска Запорозького писар енералний Семен Савич, м. р».

Адреса: «Превелебному в Бгу его млсти отцу Лаврентію Кгорці, ігуменові мнстира Сто-Михайловского Видубицького киевского, моему велце мсцівому гспдину отцу и блгодітелеві до отданя».

Запис на звороті: «Лист его мл. пна писара енералного о степу и полях ярославских по Чорний курган и по дві дороги и о подусідках козацких сентябр. 2 року 1716» .

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 523. – Оригінал, завірений печаткою. Опубліковано за копією, яка зберігається в НБУ.–ІР.–Ф. 160. – № 244. –Арк. 396-396 зв.; о. Юрій Мицик, Інна Тарасенко. З джерел до історії Свято-Михайлівського Видубицького монастиря початку ХУІІІ ст. // Труды Київської Духовної Академії. – К., 2014. – № 14. – С.203-214).

№ 13

1716, лютого 14 (3). – Купча Марії Тумчихи, жительки с. Ярославки, дана ігумену Свято-Михайлівського монастиря Лаврентію Гурці.

«Року Бжого 1716 мєся февруалия 3 дня

Я, Марія Тумчиха, з сином моим Стефаном доброволне продалам до обителі Видубицької киевської его млсти отцу Лаврентію Кгорці, игумену видубицькому киевському, третюю часть свою мелницкую с кліткою, на мнстрской греблі стоячую, за сто золотих ровно, а одобравши в цілости всі гроши, даю на себе сюю карту при значних козаках и інших вірогодних людех Опанасу Довгополу, ктитору, Юску Кравцу, Микиті Химиченку и Кузмі Левоненку, же а ні я, а ні мої діти, ані теж хто с крєвних моих, як близких, так и далеких, не повинни до тоєи части млина вічними часи утручатися. На том з людми вишмененими сама и з сином моим яко писма не умієтние, крестом стим подписуємєся

Марія Пикулиновна Тумчиха +

Стефан Тумченко +

Опанас Довгопол, ктитор +

Юско Кравец +

Микита Химиченко +

Артем Лавріненко +

Кузма Левоненко +»

(IP.– Ф. 160.– № 525. Оригінал. Запис на звороті: «Купчая от Тумчихи на третюю часть мелницкую в Ярославці на греблі монастьрской. 1717 февр. 3»).

№ 14

1718, вересня 26(15). – Глухів. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его царского прєсвітлого величества Войск Запорожских обоіх сторон Дніпра гетман Иоанн Скоропадский

Всей рейменту ншого старшині и черні, а зособна пну сотникови глуховському з урядом и кождому, кому бы колвек о том відати надлежало, сим універсалом ншим ознаймуєм, иж превелебный в Бгу его милост отц Епифаний Тихорский, игумен стих аптл Петра и Павла глуховский, з братиею просил нас, абысмо село их монастирское, прозиваемое Вязюнку, под час наступления в Україну неприятеля шведа за одєйстєм врознь людей опустілоє позволили односити и людми паки осадити. Тєди мы тому его превелебности прошению не отмовивши, видаєм сей наш універсал, которим яко позволяєм в помянутом опустілом сєлі людей люб тих, якие там прєжде жили и врознь розийшлися, если хто з них возвратитєся сєлити, люб подсусідков з посторонних окрєстних сїл помїєтя искаючих, а свого сталого жилища не имїючих, осадити, опроч крєнтючих людей, которих мїстца свої в старих сєлах оставляючи, туда в Вязюнку на житиє приїмати возбраняєм, так абы в том на давном мїстцє в опустілом сєлі Вязюнцї вишшеозначєнных людей посєлєнии нїхто з старшини рейменту ншого, особливе урядники глуховские, жадной его превелебности отцу Тихорскому, игумену Петру Павловскому глуховскому, з братиею перешкоди и трудности чинити не важилися упоминаєм и рейментарско приказуєм. Ещє же его ж милост отц игумен просил нас, дабы на греблї монастирской там же в Вязюнцї, на рецї Клевєні будучой, ку вспоможенію их обитєли отбиралосє од переежджаючих людей погрєбєльное, поневаж вєздє на греблях тих на рецї Клевєні обрїтаючихся, именно отца Заруцкого, протопопа новгородского, и пна Афанасия Дорошенка и по інших тот вєзмаетєся даток. Зачим мы, гетман, узнавши в сєм интересї прошение его превелебности отца игумена быти слушноє ко оному, даєм позволенє на прєдрєченой монастирской в сєлі Вязюнцї на Клевєні будучой греблї ко вспоможенію обитєли таковий власнє од переежджаючих, а барзїй з тяжкими возами людей отбирати платєж, як и по прочих тих же клеветских греблях вєдетєся, в яком того погрєбєльного датку отбирании учрєжденному там (?) з Петропавловской обитєли послушниковї, абы нїхто в уищєню оногє найменшого не чинил одмагатєлства и противности силою сєго ж універсалу ншого мїти хочєм и пилно приказуєм.

Дан в Глухові сентевр. 15 року 1718.
Звишменованний гетман рукою власною.
(НБУ. – IP. – Ф. I, № 61927. Оригінал, завірений особистим підписом Скоропадського і скріплений військовою печаткою).

№ 15

1718 (?), грудня 4 (листопада 23). – Нова слобода. – Універсал гетьмана Івана Скоропадського.

«Его црского пресвітлого величества Войска Запорожского гетман Иоанн Скоропадский.

Вам, атаманови мутинському з товариством и войтові тамошнему з посполитими людьми, особливе рибалком, на двор наш повинност здавна до ловлі рибной міючим, тамошным жителем ознаймуем, иж злецилисмо пана Андрею Марковичу, швакгрові нашому, зехати в село ваше веспол з высланным законником от превелебного его мил. гсдна отца игумена петропавловского для провідання ловлі рибной, щобы там могло вынайтися готовой рибы, и если бы що вынайшлося, то част якую для расходов наших дворовых приказуем до Глухова одослати, а остаток на мнстр Петропавловский и вперед що колвек может быти ловлі рибной, все позволилисмо на обитель стую Петропавловскую и з тоєю частю якая бы попрежнему на нш двор приналежала, законником давати до далшой волі нашой. Прето абысте вы так тов-во, яко теж посполство з рибалками тамошніми, не будучи ни в чом спречны, абысте попрежнему в ловлі рибной повинност свою чинили и шоколвек даст Бг з ловлі рибной пожитку, тое до далшой волі нашой абысте отдавали на мнстр Петропавловский, міти хочем и непремінно приказуем.

Дан в Новой слободі ноевр[ия] 23 року 1718 (?)

Звишменованний гетман рукою власною».

(НБУ. – IP. – Ф. I. – № 61921. – Оригінал, завірений особистим підписом Скоропадського та печаткою Війська Запорозького. Запис на зв.: «Позволене выражающий на время до далшого розсмотрения всі сполна рыбной ловли пожитки з стану Мутинского отбрати на обитель Петропавловскую от гетмана его милости пана Скоропадского»).

№ 16

1726, жовтня 15 (4). – Боргове зобов'язання о. Олексія, священника Покровської церкви в с. Ярославці.

«Року 1726, мсця октоврия 4 числа

Я, иерей отц Олексей, священник села Ярославки храма Покрова Пресвятыя Бцы даю сью свою рукописанную карту для увірнійшаго свідительства отцу игумену Феодосию Хотинскому видубицкому, з братиею, иж осталемся был виноват золотих сто, которие заплатили за мене, отца Алексея, з мнстра отцу диякону Лукяну козелецкому свято – Пречискому, а я на свою нужду взялем золотих триста з монастыра Видубицкого, за якие то золотих чтириста, доброволне уступую всі мои грунта, где есть вічними часы отцу игумену Феодосию Хотинскому з братиею, а именно гребелку из ставком и пастовничком там же крайставка над шляхом Бобровицким первая нива на тиждень орется, а поміжник Левко Клименко, другая нива – нива над тим же шляхом на два дни орется а поміжник Левко Присідка старий, на том же полі залізками, третая нива на три дни орется, а поміжник Иван Дубына старий, под могилу Балачиху четвертая нива, на пятнадцать день орется, а поміжник Юско Кравець старой, а з другого боку Василь Серпокрил бобровицкий, пятая нива на три дны орется крей гумница Якова Красношапки, козака ярославского, шоста нива накоропови на три дны, а поміжник Медвежий Ничипор, старий мужик, над дорогою Озеранскою, седмая нива на два дни орется, а поміжник Илья Денчик старий козак ярославский, у гребелки на сей бок и к селу нива осмая на три дны орется, на горі над ставком, девятая на тры дны орется, а поміжник Хведор Варава, атаман ярославский, у другой руці под ліс под заворочи первая нива теж дорогами на сім день орется, а поміжник Хведор Хенцінський, остерський, другая нива над дорогою к бугру Легоновому на шість дны орется,

а поміжник той же Хенцінський остерський, третя нива в Лєвоногового бугра на п'ять днів орється поміж уз церковну заворішню ниву, четверта нива на росторотцях на три дні орється, а поміжник Хведор Осиєнко, в той же руці под селом вколом ворота Бервицького поміркою два на три дні орється, а поміжник Ілля Денчик, в третій руці под дуброву перша нива на вовселській дорозі на три дні орється, а поміжник Іван Комар і Семен Пантюк (?), друга нива под могилою на три дні орється, а поміжник Ілля Денчик, третя нива у Вовковні на три дні орється, там же і четверта нива і з дубняком на шість днів орється, а поміжник так же Денчик Ілля, п'ята под гайком присідчиним на два дні орється і поміжник Левко Присідка, шоста нива у могилок до Тумка їдучи, на два дні орється, а поміжник Кирило Паламаренко, седма нива посеред поля на два дні орється, а поміжник Ілюша Денчик, сіножать у Лєвоногового бугра на три косарі і березняк, а поміжник Микита Химич, козак ярославський, под селом гай за мохониєм (?), а поміжник Хведор Хенцінський, у калинового куста гайок, а поміжник Микита Киянка у Бервицях хат дві і з огородами і з садками і гайкув два, а поміжник Олексій старобасанський Сидоренко, там же подсвітільков сіножать на десять косарув, а поміжник Григорій Чмир Бервицький.

Що для ліпшого увірення і печать свою прикладаю і руку подписую при его ж милости отцу Иосифу, шафару видубицькому, і при отцу Мелетию, иеродиякону городничому ярославскому, і при отцу Лукияну, диякону козелецькому, на тот час будучому і при войту Панкови ярославскому.

Я, иерей Алексей, священник ярославский, рукою своею подписую».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 733. – Оригінал, завірений підписом о. Олексія і печаткою).

№ 17

1730, листопада 10 (жовтня 30). – Київ. – Лист київського полковника Антона Танського до намісника Свято-Михайлівського Видубицького монастиря.

«В Бгу превелебний гспдне мсці отче намісник Сто-Михайловский Киевовидубицький, мні велце мсці отче і благодітелю.

Писание превелебности вашей исправно получил, в котором написано о забранню сіна мною трох стирт на Чорном Кургані і о протчем, на что отвітствую: Бобровицькая сотня со всіма селами і деревнями і к оной принадлежащие всі угоди на полковников киевских на уряд полковничий здавна надлежала, і я на полковництво киевское уступивши, містечком Бобровицею і прислушаючими к оному селами і деревнями і полями і сінокосами владіл, а когда на село Ярославку у покойного гетмана Скоропадского в послушание к обители Сто-Михайловской Видубицькой універсал виправили, в ту пору розограничене чинячи, бобровицькіє поля і сінокоси вишписанние к селу Ярославці отошли без відома моего і старшини полковой киевской, а для розограниченна с полку Переяславского людей затыгали, і таковое розограниченне зділалося не подлуг надлежашого права, чога і ділать всячески било не надлежало. А даст Бог весни дождати, то я для разсмотрения той границі за відомом ясне велможного пна гетмана п. п. висланних просить буду і сам зеду. При сем самого млстивом ваше мствим рекомендуя навсегда пребиваю

Превелебности вашей всіх добр желателний ея императорского влчества Войска Запорожского полковник киевский Антони Танский.

Октобр 30 д. 1730 году

С Козельца»

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 734. Оригінал, завірений печаткою і підписаний особисто А. Танським. Запис на звороті: «В Бгу превелебному его млсти гдну отцу Василию наміснику в обители Сто Михайловской Киевовидубицькой, моему велце мсцівому гспдну і ласкавому благодітелеви подат». Ще один запис пізнішого часу: «Лист пна полков. киев. Танского отвітний о забранню сіна трох стьрт на Чорном Кургані і о прочем сентяб. 30 д. 1730 год з Козельца»).

№ 18

1742, грудня 31 (20). – с. Ярославка. – Лист-зобов'язання Іллі Литвиненка.

«Бгу пречестний гспдне мці намістник мнстира киевовидубицкаго, мні милос-
тивий добродію.

З всенижайшою моею покорностию прошу вашей пречестности ревне мні малое
число денег видодати по своей пнской млости, понеже сего время в конец заразился
небитием мене в дому, и як просил вашей пречестности прежде в мнстрі о своей край-
ней нужді, тако и тепер прошу яко отца своего и добродія, млстию своею обнадежит и
под арешт не брать моею мизерной худоби, покаміст в дому своем огляжуся, а около
масниці всеконечне намірен такие собравши, сам собою привозить в мнстир
без жадной турбації и должен буду вашей пречестности низкий уклон отдати, за якое
вашой пречестности блгодіяние и млсть должен буду денно и ночью и вас благати за
милое вашей пречестности здравие и щасливое пнование.

Вашой пречестности нижайший слуга Илия Литвиненко

1742 года декабра 20 д.

Ярославка

P.S. Прошу моего добродія всенижайше по своей отеческой млсти приказать
ему, Павлу Подконовию, даби мні уплатил за горілку перегонную, которую взял в
мене своїм приездом в Ярославку числом відер трое киевских відер, а хотя вашей
пречестности во вся ради празднества Христова Рождества дарую даби от него пре-
честност ваша отобрали.»

*(НБУ.– IP. – Ф. 160, № 741. – Оригінал. Адреса: «В Бгу пречестному гспдну его
млсти отцу намістнику мнстра киевовидубицкаго почтеннійше да вручится»).*

№ 19

**1745, вересня 10 (серпня 30). – Кролевець. – Лист Федора Чуйкевича до не-
відомого.**

«Велможный мсці добродію.

Давно тое писмо было в руках в. м. добродія, однак тепер не імiю чего донести о
поведінні дому вашего, бо с племенником в. м. добродія не видался и в Глухові весьма
давно был и быват не желаю. О себі же доношу, же я по млсти Божой жив и здоров
и велможности вшей вседушне желаю там немедленно діло свое исправит и по-
воротом своїм дом свій и мене, слугу своего, обрадоват. Я з листом в. м. добродія у пп.
Подвисоцкого и Шума был в Козелцу и Михайлиха, старая пні обозная, отдала к матце
его 21 августа, а болше он при ней и она с ним жит (?) не желаю. Она старшина по
приказу в. м. добродія імiют по прошествіі коповизні времени и послі засіва в зимі
зреестроват все імiние Михайлово и от дат матце его и мужу ея за роспискою. За
поворотом з Козелца Бг мні послал до дочери моей супруга б[унчукового] т[овариша]
пна Андрія Войцеховича, который 30 сентября сего и обвенчатся імiет. Прошу и в.
м. добродія на акт веселный, если моею грузчанскою (?) из буткою не погнушається.
(...)* умре з 19 на 20 августа сего, Володковский тож умре. Бг да спасет дши их. Сими
часи градобої zde часто находят, морози ночние необычные, гречки всі спортили, в
житех недород, а овси почти всюди звелис. Пні дядина в. м. добродія и. м. пні Фе-
дорова Ханенкова, обозная, за афронт себі причла тое, же велможност вша листом
своїм вручаючи пну Подвисоцкому и пну Шуму одобрат от неї все імiние Михайлово
под реестр, тое (?) особливим писанім за извістие не предложили, я (...) * сие (?)
если до тих персон велможност вша не писал о том, як (?) до неї и малім (?) писма
ни от кого не принял, а потом умітиговалас и сказала им при мні, что она не желаєт
болше жит, о чем вскорі и ониі пнове старшина будут репортоват до велможности
вшой. За непремінной млсти и патронству велможности вшой рекомендую и при
земном моем уклоні бю челом.

Велможности вшой всезычливый вірний слуга и подножок Федор Чуйкевич.

З Кролевца 30 августа 1745».

*(ЦДІАУК. – Ф. 221. – Оп. 1. – № 339. – Оригінал. Запис наприкінці листа «отпи-
сано септеев. 16»).*

№ 20

1748, серпня 28 (17). – Київ. – Паспорт о. Василя, виданий митрополитом Тимофієм (Щербацьким).

«По указу ея величества гдрия императрицы Елисавет Петровны, самодержицы всероссийския и прочая, и прочая, и прочая.

Обявитель сего Киево – Выдубицкого мнстыря иеросхимонах Василий отправлен с оного Выдубицкого мнстыря за нікоторимы того мнстыря нуждами в полкы Ніжынский и Стародубский на срок сего 748 года сентября до послідных чисел, которому иеросхымонаху Василию рады свободного пропуску по ея императорского величества указам как в оные полкы, так и обратно слідую щему, дан сей за рукою нашею архиерейскою пры печати катедральной пашепорт, а он, иеросхымонах, з сым пашепортом должен везді обиходытысь честно, без всякого порока и ныгді в иние полка не ездыть и боліе вышшепрописаного срока не медлїть.

Из катедры нашей митрополитанской киевской 1748 года августа 17 д.

Смиранный митрополит киевский Тимофей».

(НБУ. – *IP. Ф. 117, № 5. Оригінал з печаткою*).

№ 21

1763, червня 14(3). – Новгород-Сіверський. – Купча Івана Коробки.

«Тысяча сімсот шестьдесят третого году місяця июня 3 числа.

Я, ниже подписавшийся, всякому суду и праву, якому о сем відать надлежатымет, сим моім добровольным купчим записом объявляю, что будучи я совершенных літ и правильным наслідником, надлежащой на мене части движимого и недвижимого иміния, которим владіл отц мой Павел Коробка, обще без розділу з родными своїми братамы, а моіми дядками Петром и Михайлом Коробками по наслідию им от отца их умершаго, абшитованого войскового товариша, Василия Коробки спадаючому, а именно с недвижимого иміния в двору, состоящем при селі Есмани, где покойный отц и прописаній родній дяді мої Петро и Михайло и їх предки живали с принадлежащими до оного двора угодиями, мельницами, пахотными и сінокосными полями и лесами, также в хуторі, состоящем в сотні Новгородской при рікі Знобовкы со всею до того хутора принадлежностью, а з движимаго иміния, что за предков отца моего било и что нині в оних жилом и футором доміх есть, со всею тою надлежащую на мене, прямого наслідника, часть по доброй моей воли, а не с какого-либо принуждения продажем уступаю доюродным братам моім Ивану, Степану, Василию и Максиму, Петровим синам Коробкам за договоренную ціну двісті пятдесят рублей, которие всі сполна мною отобранны от старшого двоюрідного моего брата Ивана, а он обязался с иміний своїх братов надлежащие от их денги по возрасті их получить, тут же и то дополняю, что я наследную мою часть иміния уступаю и продаю моім двоюродным братьям, не могучи оной здержать, с тим при том договором, чтоб мні с всех полученных денег и жить с них у старшаго брата Ивана на всем его кошті, то есть должен он, Иван, мене снабдівать одежею и пищею до тіх пор, покуда я себі сищу его ж старанием пристойную по моему состоянью осідлость и как сия моя продажа есть добровольная, а не принужденная, и никакому праву непротивная, так оная вічне да будет ненарушима, в том при ниже подписавшихся от мене персонално упрошенных свідателях на сем своеручно и подписуюсь

Продавец Иван Павлов син Коробка.

При выдаче сей добровольной купчей записі и при взятїи денег по устному продавца Ивана Павлова сына Коробки прошение был и во свідителство подписался атаман глуховский Александр Славский.

При дачі сей добровольной купчей записі свідителем бил и по прошению продавца Ивана Павлова сына Коробки о визше писанной добровольной его продажі подписался и печат приложил войсковой канцелярист Иван Олдаковский.

При сей добровольной продажі и при взятїи денег свідителем бил и по персональному продавца Ивана Павлова сына Коробки прошению подписался и печат приложил войсковой канцелярист Алексїй Кодинец.

При сей добровольной продажі и при взятїи денег свидѣтелем бил и по персональному продавца Ивана Павлова сына Коробки прошению подписался и печать приложил надворный компанійский сотенной писарь Яков Никифоров.

В 1763 году июня 24.

Таково вѣчистое купчое писмо от Ивана Павлова сына Коробки двоюродным братьям Ивану, Петрові сину, з меншими его братьями Коробкам сочиненное на продажу им спадающей ему, пану Ивану, по отцу третьей части движимых и недвижимых добр в сотнях Глуховской при селі Есмани до Новгородской при футорі на Знобовки иміющихся, презентовано на уряді сотенном новгородском от продавца Ивана Павлова Коробки при доношенїи персонально от него поданным и яко споряженное есть на основаниі малороссийских прав за подписом рук продавца самого и упрощенных им во свидѣтельство сторонних людей с приложением их печатей для того от (?) состоявшогося на доношенїи определения по прошению продавца записанно в протоколную сотенной новгородской канцеляриі точно под № -ром 34 а подлинное за конфирмацію, подписом рук (в болізни сотника) сотенной старшины с приложением урядовой печати к ненарушиму изображенной в нем силы содержания виданно и пану Петрову сыну Коробки з меншими его братьями.

Атаман городской новгородский Роман Крисин.

Сотенный писар Михайло Манковский».

(НБУ.–IP. – Ф. XIV. – № 4377. – Тогочасна копія).

№ 22

1767, лютого 11(січня 31). – Козелець. – Випис з ухвали земського суду Козелецького повіту.

«По указу ея императорскаго величества из суда земского повіту Козелецького дана сия випись в Киево Видубицький Свято Михайловский монастыр в том, что прошлого 1765 году мая 4 дня именовавшийся козак сотні Бобровицькой и житель бобровицький Иван Майко между протчим на казаков села Ярославки и житель занесл иск и на поданных Киево-Видубицького Свято-Михайловского монастыря, жителей ярославских Нестера и Ивана Лавріненков, до Ивана Бондара в оный суд земский, о неправильном якобы завладінні оставшогося по умершему діду его майна козаку сотні Бобровицькой жителя ярославскому Алексію Морозу, с них Лавріненков Нестером и Иваном каждым по десяти день пахатного поля, а Иваном Бондаром одного гайка, а в том искомом доношении написал, по умертвии де діда его козака сотні Бобровицькой жителя ярославского Алексія Мороза, осталось было четиры дочери его, том числі мать его его, Майка, Варвара и три сестри оной его матери, а его, Майка, тетки Мелания, Мария и Евдокия и за приходом уже в настоящий возраст вышли замуже с них Мелания за міщанина киевского Мартина Мартина Тригуба, Марья за жителя ярославского Прокопа Коломийця, Евдокия за козака жителя ярославского Федора Онанку, а мати его за козака жителя бобровицького Семена Майку, и оних теток его з их мужамы, будучи недоброрядочного обхождениа, отошли Коломиец и Онанка з своїмы женамы, а его тетками и дітмы на жилле в Полскую область за границе и при том де их отході з оставшихся по умершому оно-го его, Майки, діду Морозу грунтов в разних урочищах лежащих, заставили. А не вѣчистое продажею завели, яко то козакам сотні Бобровицькой жителям ярославским Ивану Присідки поля пахатного на десять день оранки, за рубль и шесть десять копѣек, Ивану Киянці на десять же день за рубль и пятьдесят копѣек, Василе Ющенко з его братом родним на дванадцять день за рубль и шестьдесят копѣек, да Ивану Полченкому дуброву с пахотним полем дней на пять за два рублі сорок копѣек, особливо ж де подданному Киево Видубицького монастыря жителе ярославському Ивану Лавріненку ж на десять день за два рублі, Ивану Бондару гайок за одну четверть жита, и по той де заставі, а не вѣчистой продажи як означенные козаки, так и поддан-ные Видубицького монастыря тіми его предковичными в наслідное и правильное его, Майка, владение принадлежащими грунтамы, неправильно и крайне не подлежаще завладіли; почему де он, истец Майко, яко правильный к оним грунтам наслідник,

хотя не единожды упоминался, и иск в сотенной бобровицкой канцелярии имел, однако де потому его иск ничего не получил, и за тем де понині остаетя в крайній обиді; с прошеним о том в силу прав малороссийских разсмотрения и определения и по оному его, истца Майки, доношение били отправлены з суда земского здешнего ко всім вишшеупомянутим козакам порознь, правние по(...) * о явки их в суд к отвітѹ против вишеписанной жалобы, против чего, что касалось до козаков, то по отвітѹм их и всему произхождение учинился истец Майко недоказательным и по учиненням пришлого 766 году ноября 7 д. рішенію ему отказано, а отвітчики козаки оставлены правими, по иску ж на поданных монастыра Киево Видубицкого Лавриненков и Бондара, от суда земского здешнего в оный Киево Видубицкий монастыр послан бил, в силі права статутного розділу 4-о, артикула 48-о, упоминалний лист с требованием учинения с оных подданных по правам справедливости или о присилки в суд к отвітѹ против вишенепомянутой жалобы повіренного справное вірующее и с оными обжалованным подданным на правний срок, почему от оного монастыра повіренный иеромонах Иларион в суд земский повіту Козелецкого с надлежащою вірующею прислан бил. иза явное его подданным в суд земский здешний доношеним представил истец де Майко занес иск свой на подданных монастыра Киево Видубицкого Лавриненков и Бондара, о владіемом ими якобы по заставі наслідном его, Майка, дідизном полі и гайку, крайне напрасно и не справедливо, ибо ежели б де его, Майки, правильной бил иск, то би ему надлежало в силу прав малороссийских в иску своем обстоятельно прописать, где тое дідовское его поле и гайок в каких именно урочищах положение свое иміют и какие именно люде в сему тому полю поміжники и в котором точно году и мсці тем полем и гайком предписание поддание завладіли; но того де от него, Майка, ничего не проименовано и сам де истец есть не иміющий осідлости своей. И для того оной повіренный иеромонах Иларион тім доношеним просил предреченному истцу Майку веліт по себѹ надежных людей двоих или трох шляхтичей в поруку поставит, чтоб ежели он, истец Майко, в иску своем в неправости его останетя, а чрез тот его неправой иск может монастыру Видубицкому послідовать убиток и излишня волокита, то б он, Майко з его поручники все то Видубицкому монастыру мог поповнить безотговорочно, и в том всем его, истца Майка, яко неосідлого человека з его поручникамы в суді земском обовязати подпискою. А пока де он, истец Майко в том посук (?) по себѹ не поставит, потом его повіренного иеромонаха Илариона к сказанию против иску его, Майка, отвіта не принуждать и понеже по праву малороссийскому книги статута розділа 4 артикула 45 напечатанному между протчим установлено: если би хто осідлости нигді не маючи, а сіло в котором повіті позвал, а позванний би до него буде о тую ж річ, або о которую иншую діло иміл, тогда таковий мает наперед по себѹ поруку осілого в том же повіті дати, иж нигді инде одно на том же уряді и стороні своей противного усправедливитися заразом скоро по своем маті будет повинен, для того в согласие оного права велено ему, истцу Майку, поставит по себѹ и от надежных людей здешнего повіту в поруку и к тому давно ему, Майку, сроку – почему он, Майко, что может по себѹ таких поручников поставити на 27-е число прошедшего октября в суді земском здешнем подпискою обовязался, под правним штрафом, но в тот срок, он, Майко, являсь в суді земском здешнем пред присудетвующими словесно сознал, что он никого по себѹ в поруку не сискал, и поставит крайне не может, якожде за него никто поручитя не похотіл, и сие он, Майко, обявивши, от суда отишол и боліе уже не являлся, по праву ж книги статут розділу 4-о в артикулі 3 напечатанному установленно: если бы сторона позванная пред урядом на суді ставши на первых или на других роках, хотя еще не на завитом року, позву вислухавши и до него так з стороны позваннии, и о з стороны збиваня (?) позву мовивши, а вряд би того за слушно не признал, и он би не хотечи на реч самую отказивати или вступивши вже в реч и мовене правное з стороною жалобною иміл до конца разсудку и сказаня их не слушаючи, проч от суда отишол, не хотячи биты права послушен, тогда уряд на таковом упорном уже ненестанное на заразом річ самую, о что позов идет, за доводом слушним правним сказати мает, тое ж самое и о жалобной стороні разумети мает, гді би она вступивши з стороною

своею противною в право, а проч от уряду отойшол, тогда таковой річ свою тратит, по которому праву и означенный истец Майко, поелику он, как вишеозначенно, порук о себѣ не поставил и напоследок от суда проч отишол, и иск свой потерял, и как со всего видимо, тот иск от него, Майка, занесен бил, равно як на вишепрописанных козаков, так и на подданных монастыра Киево Видубицкого вовся бездоказателно и напрасно, о чем видится явственно и до всего судного учинившого произвождения, как по отводам отвітчиков козаков, так и по сказанным протыв них его на довод показаням, для того в судѣ земском повіту Козелецкого по силѣ вишеизображенных прав и всех обстоятелств едним вишеозначенным учиненным прошлого 766 году ноября 7 дня рішением приговорено, часто упоминаемому истцу Ивану Майки в вишеписанном его иску, яко бездоказателном, отказать, и оное рішение обоим сторонам, то есть истцу и отвітчикам всем, в том числі и Киево Видубицкого монастыра повіренним: иеромонаху Лариону и послушнику Данилу Макаровцеву обявит, которое им и обявлявано с подпысками. А сего генвара 23 д. оние Киево Видубицкого монастыра повіренние иеромонах Иларион да послушник Данило Макаровцев поданным в суд земский повіту Козелецкого доношением о всем том представляя, просили о сем з дела и рішения виписі, для вида и ради всяких нечаянных впредь случаев, даби впредь он, Майко, либо ему Майку подобние ж з ярославских жителей и других о том рішенном уже за вишепрописанное доискиванное истцем Иваном Майком без всякого проименованное поле и гайок ділі, впредь Киево Видубицкого монастыра или подданных мнстирских, жителей ярославских, волочит и судних мест утруждать не могли, по какому оних Киево Видубицкого монастыра повіренних просителному доношению к видінию впредь о всем вишеписанном бившом неоснователном иску и учиненном рішением окончаніи, требующой сторонѣ Свято-Михайловском Киево Видубицкому монастыру з определніем суда земского повіту Козелецкого сия правная випись з онов[о] ж суда земского за подпысом рук присудствующих в оном судѣ и пры печатех и видана 1767 году генвара 31 д.

Судия земский Матвій Шум

Подсудок Стефан Панченко

Писар Парфен Радченко.

Канцелярист Андрей Пинчук».

(НБУ. – ІР. – Ф. 160. – № 751. Оригінал з трьома печатками)

№ 23

1774 р. – Уривок зі списку дітей і підлітків, які знаходились у Свято-Михайлівському Видубицькому монастирі.

«[...]4. Степан, родом з Ярославки. Звання посполитого. Принят в монастир 773 з відома и дозволения покойного отца игумена для обучения и услуги оному игумену. По умертвіи же оногo игумена, взят намісником здешнегo мнстрия иеромонахом Иоанникием, при котором он, Степан нині находяся, иміет пропитание от его хлібной порціи».

(НБУ. – ІР. – Ф. XIV. – № 3774)

В публикации представлены найденные в архивах документы I.Скоропадского, П.Полуботка, Д.Апостола и старшин.

Ключевые слова: универсал, письмо, гетман, монастырь.

In publications presented від documents of I.Skoropadskij,P.Polubotok,D.Apostol and petty officers.

Keywords: universal, sheet, hetman, monastery.